

System kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Dobczycach

I. CELE I ORGANIZACJA SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

§ 1

Cele systemu kontroli wewnętrznej

W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, którego celem, zgodnie z art. 9c ust. 1 Prawa bankowego, jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
- 4) zgodności działania z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

§ 2

Zasady funkcjonowania Systemu Kontroli Wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej funkcjonujący w Banku oparty jest o rozwiązania wynikające z:

- 1) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe;
- 2) ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających;
- 3) rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach;
- 4) Rekomendacji H KNF dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach;
- 5) innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa oraz dobrych praktyk w zakresie funkcji audytu oraz systemu kontroli wewnętrznej.

§ 3

Funkcja kontroli

1. Na funkcję kontroli składają się:
 - 1) mechanizmy kontrolne;
 - 2) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych;
 - 3) raportowanie w ramach funkcji kontroli.
2. Bank przypisuje kluczowe mechanizmy kontrolne co najmniej procesom istotnym.
3. Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności przez:

- 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej;
- 2) opis, w formie matrycy funkcji kontroli, powiązania celów, o których mowa w § 1, z procesami w działalności Banku, które przez Bank zostały uznane za istotne, oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

§ 4

Struktura Systemu Kontroli Wewnętrznej

1. Funkcjonujący w Systemie Ochrony system kontroli wewnętrznej zorganizowany jest na trzech niezależnych poziomach:
 - 1) Poziom I (pierwsza linia obrony) to funkcja zarządzania ryzykiem w działalności operacyjnej,
 - 2) Poziom II (druga linia obrony) to Specjalista ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, Dział Zarządzania Ryzykami i Analiz, Specjalista ds. monitoringu, Analityk kredytowy niezależne od procesu zarządzania ryzykiem na Poziomie I;
 - 3) Poziom III (trzecia linia obrony) to funkcja audytu wewnętrznego realizowana przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
2. Schemat struktury systemu kontroli wewnętrznej został przedstawiony w tabeli poniżej:

Schemat Struktury Systemu Kontroli Wewnętrznej		
Poziom I (pierwsza linia obrony)	Poziom II (druga linia obrony)	Poziom III (trzecia linia obrony)
Jednostki biznesowe (wykonujące działalność operacyjną)	Specjalista ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, Dział zarządzania ryzykami i analiz, Specjalista ds. monitoringu, Analityk kredytowy	Audyt wewnętrzny realizowany przez SSOZ BPS

§ 5

Kontrola realizowana na Poziomie I

1. Pierwsza linia obrony jest częścią funkcji kontroli. Pracownicy pierwszej linii obrony odpowiadają za opracowanie, wdrożenie i wykonywanie mechanizmów kontrolnych, które mają za zadanie osiągnięcie celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej oraz

przestrzeganie zatwierdzonych regulacji wewnętrznych (polityk, regulaminów, instrukcji i procedur).

2. Celem kontroli realizowanej na Poziomie I jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami wewnętrznymi, a także bieżące reagowanie na stwierdzone nieprawidłowości oraz monitorowanie mechanizmów kontrolnych w postaci weryfikacji bieżącej i/lub testowania poziomego. Kontrola ta obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
3. Kontrola sprawowana jest w zakresie jakości i poprawności wykonywanych czynności przez każdego pracownika oraz dodatkowo przez osoby z nim współpracujące i jego bezpośredniego przełożonego oraz wszystkie osoby, którym czynności kontrolne wyznaczono w zakresach obowiązków.

§ 6

Kontrola realizowana na Poziomie II

1. Druga linia obrony realizuje zadania funkcji kontroli drugiej linii obrony oraz wspiera pierwszą linię obrony w osiągnięciu celów systemu kontroli wewnętrznej.
2. Kontrola realizowana na Poziomie II to czynności kontrolne realizowane przez specjalnie dedykowane do tego stanowiska lub komórki organizacyjne, niezależne od zarządzania ryzykiem i kontroli wykonywanych na Poziomie I, z zachowaniem zasady braku konfliktu interesów w realizacji czynności kontrolnych.
3. Kontrola, o której mowa w ust. 2 ma charakter ciągły i kompleksowy. Celem kontroli realizowanej na Poziomie II jest ocena skuteczności mechanizmów kontrolnych na Poziomie I i Poziomie II oraz ocena prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w działalności Banku.
4. Monitoring skuteczności przestrzegania mechanizmów kontrolnych drugiej linii obrony to monitoring poziomy w ramach drugiej linii obrony oraz monitoring pionowy pierwszej linii obrony.
5. Druga linia obrony odpowiada za wydawanie regulacji w ramach systemu kontroli wewnętrznej oraz monitorowanie stosowania przez pierwszą linię obrony regulacji z zakresu systemu kontroli wewnętrznej.

§ 7

Kontrola realizowana na Poziomie III

1. Kontrola realizowana na Poziomie III to funkcja audytu wewnętrznego (audyt wewnętrzny) realizowana przez Pion Audytu Spółdzielni, która ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej Banku.
2. Audyt wewnętrzny polega na okresowym badaniu, ocenie i doskonaleniu istniejących wdrożonych mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz ich praktycznego stosowania. Audyt wewnętrzny ocenia zarówno zaprojektowanie jak i efektywność kontroli realizowanych na Poziomie I i II, a także ocenia skuteczność i adekwatność systemu zarządzania ryzykiem.
3. W strukturach Spółdzielni działają adekwatne mechanizmy zapewniające niezależność funkcji audytu wewnętrznego.

§ 8

Umiejscowienie, zakres zadań, niezależność komórki do spraw zgodności

1. W strukturze organizacyjnej Banku Spółdzielczego w Dobczycach Specjalista do spraw zgodności i kontroli wewnętrznej podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu.
2. Zakres zadań komórki do spraw zgodności określony został w Regulaminie Organizacyjnym i obejmuje m.in.:
 - a) opracowanie i weryfikacja Polityki zgodności, Instrukcji zarządzania ryzykiem braku zgodności, Regulaminu funkcjonowania komórki do spraw zgodności oraz standardów i procedur w zakresie ryzyka braku zgodności;
 - b) opracowanie rocznego planu działań komórki do spraw zgodności;
 - c) zatwierdzanie procedur i metodyk wykorzystywanych w procesie niezależnego monitorowania, w ramach funkcji kontroli oraz zarządzania ryzykiem braku zgodności;
 - d) okresowe raportowania do Zarządu Banku, Rady Nadzorczej oraz Komitetu Audytu o wynikach identyfikacji, oceny, kontroli oraz monitorowania ryzyka braku zgodności;
 - e) informowanie właścicieli regulacji i członków Zarządu o planowanych zmianach przepisów zewnętrznych;
 - f) kontrola zgodności działania poszczególnych jednostek i komórek organizacyjnych z przepisami prawa i przyjętymi regulacjami wewnętrznymi oraz zewnętrznymi;
 - g) identyfikacja, pomiar i monitorowanie ryzyka braku zgodności;

- h) prowadzenie postępowań wyjaśniających w zakresie zgodności.
3. W strukturach Banku działają adekwatne mechanizmy zapewniające niezależność Specjalisty ds. zgodności i kontroli wewnętrznej.

Niezależność zapewnia:

- a) formalny status komórki organizacyjnej wyodrębnionej w strukturze organizacyjnej Banku z uwzględnieniem bezpośredniej podległości Prezesowi Zarządu Banku, zgodnie z postanowieniami Regulaminu Organizacyjnego Banku;
- b) odpowiednie zasoby finansowe dla Stanowiska ds. zgodności z przeznaczeniem na szkolenia konieczne do systematycznego podnoszenia kwalifikacji, zdobywania doświadczenia i umiejętności Stanowiska ds. zgodności;
- c) wydzielenie budżetu szkoleniowego i budżetu na wynagrodzenia dla Stanowiska ds. zgodności;
- d) narzędzia informatyczne w postaci sprzętu oraz systemów informatycznych koniecznych do wykonywania powierzonych osobie na Stanowisku ds. zgodności zadań;
- e) środki finansowe do pozyskiwania przez osobę na Stanowisko ds. zgodności niezależnych opinii lub analiz prawnych z zakresu zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- f) bezpośredniego komunikowania się z Prezesem Zarządu, Zarządem Banku oraz Radą Nadzorczą w zakresie spraw dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- g) uczestniczenia w posiedzeniach Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu w przypadku gdy rozpatrywane sprawy dotyczą zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej;
- h) przedkładania bezpośrednio do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej informacji, sprawozdań oraz raportów dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- i) korzystania z zewnętrznej pomocy prawnej na okoliczność rozpoznania zagadnień z zakresu identyfikowania i zarządzania ryzykiem braku zgodności.

**II. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH
ZA ZAPROJEKTOWANIE, WPROWADZENIE
ORAZ ZAPEWNIENIE SKUTECZNEGO I ADEKWATNEGO
SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ**

§ 9

Zarząd Banku

1. Do obowiązków Zarządu Banku należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, stanowiskach organizacyjnych i komórkach organizacyjnych Banku funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli oraz stanowisko do spraw zgodności.
2. Zarząd Banku ustanawia kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.
3. Zarząd Banku zatwierdza listę procesów istotnych wraz z ich powiązaniem z celami ogólnymi.
4. Zarząd Banku zatwierdza Regulamin systemu kontroli wewnętrznej, zapewnia jej okresowy przegląd i aktualizację, a także przedstawia wyniki tego przeglądu Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej.
5. Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników w ramach funkcji kontroli oraz współpracy ze stanowiskiem do spraw zgodności oraz Spółdzielnią w ramach realizacji funkcji audytu wewnętrznego, a także zapewnienie dostępu pracownikom realizującym te funkcje do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione, w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.
6. W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.
7. W ramach zapewnienia przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:
 - 1) odpowiada za efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;

- 2) odpowiada za opracowanie Polityki Zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej Banku lub Komitetowi Audytu raportów w sprawie zarządzania ryzykiem braku zgodności;
 - 3) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu Polityki Zgodności, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące.
8. Zarząd Banku, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą o sposobie wypełnienia zadań o których mowa w ust. 7 oraz o sposobie wypełnienia zadań z zakresu kontroli wewnętrznej ze szczególnym uwzględnieniem:
- a) adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej;
 - b) zapewnienia niezależności stanowiska do spraw zgodności oraz zapewnienia odpowiednich zasobów kadrowych i środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracownika na tym stanowisku.

§ 10

Rada Nadzorcza Banku

1. Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza Banku monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od stanowiska do spraw zgodności, inne komórki pełniące funkcje kontrolne, Zarządu Banku, Komitetu Audytu oraz Spółdzielni w ramach realizacji funkcji audytu wewnętrznego.
3. Rada Nadzorcza zatwierdza kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej ustanowione przez Zarząd.
4. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej I i II poziomu, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli oraz stanowiska do spraw zgodności. Ocena skuteczności i adekwatności realizacji funkcji audytu wewnętrznego jest realizowana wyłącznie przez Radę Nadzorczą Spółdzielni.
5. Rada Nadzorcza Banku przeprowadza oceny, o których mowa w ust. 4, na podstawie opinii Komitetu Audytu.
6. Rada Nadzorcza Banku informuje Spółdzielnię o wynikach oceny, o której mowa w ust. 4.

7. W ramach zapewnienia przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Rada Nadzorcza Banku:
 - 1) nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd, dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
 - 2) zatwierdza Politykę Zgodności oraz Regulamin systemu kontroli wewnętrznej ;
 - 3) co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności.
8. Rada Nadzorcza Banku corocznie dokonuje oceny skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o przyjęte kryteria. Do kryteriów tych należą przede wszystkim:
 - 1) ocena realizacji zatwierdzonych celów strategicznych,
 - 2) osiągnięcie założeń finansowych na dany rok, w tym minimalnych poziomów wskaźników określonych w Umowie Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS,
 - 3) ocena zmaterializowania ryzyka reputacji Banku,
 - 4) ilość błędów znaczących i krytycznych identyfikowanych w ramach niezależnego monitorowania,
 - 5) trend w ilościach skarg Klientów do KNF z uwzględnieniem trendu skarg zasadnych,
 - 6) ilość i kwota strat operacyjnych (trend),
 - 7) przekraczanie limitów ustanowionych przez Bank,
 - 8) opinii Komitetu audytu,
 - 9) informacji Zarządu sporządzonej na podstawie § 12,
 - 10) okresowych raportów Specjalisty ds. zgodności i kontroli wewnętrznej oraz komórki audytu wewnętrznego,
 - 11) informacji o adekwatności i skuteczności funkcji kontroli sporządzanej przez Zarząd Banku;
 - 12) istotnych, z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, informacji uzyskanych od podmiotów zależnych,
 - 13) ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta,
 - 14) ustaleń wynikających z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje (np. KNF, UOKIK),
 - 15) istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, oceny i opinie dokonywane przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.

9. Z uwagi na fakt, że Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony oraz uwzględniając zapisy Ustawy o bankach spółdzielczych, 3 linia obrony (tj. audyt wewnętrzny) jest realizowana przez Spółdzielnię. W związku z tym ocena adekwatności i skuteczności 3 linii obrony jest dokonywana przez Radę Nadzorczą Spółdzielni. Ocena ta, jest następnie wykorzystywana przez Radę Nadzorczą Banku do dokonania oceny całego systemu kontroli wewnętrznej.

§ 11

Komitet Audytu

Komitet Audytu pełni funkcje konsultacyjno-doradcze dla Rady Nadzorczej w zakresie zadań związanych z systemem kontroli wewnętrznej.

§ 12

Zarząd i Rada Nadzorcza Spółdzielni

1. Zarząd Spółdzielni odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej Spółdzielni, który obejmuje funkcję audytu wewnętrznego oraz zapewnienie niezależności tej funkcji.
2. Rada Nadzorcza Spółdzielni monitoruje skuteczność funkcji audytu wewnętrznego w Systemie Ochrony na podstawie informacji uzyskanych od Zarządu Spółdzielni oraz Pionu Audytu.
3. Rada Nadzorcza Spółdzielni dokonuje oceny adekwatności i skuteczności działania w Systemie Ochrony funkcji audytu wewnętrznego.
4. Przepisy § 9 i 10 stosuje się odpowiednio do Zarządu Spółdzielni i Rady Nadzorczej Spółdzielni w zakresie odpowiedzialności za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie skutecznego i adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej w Spółdzielni.